

HVG online: Könnyen a rendőrség sorsára juthat az NBH

2007. május 29.

A Nemzetbiztonsági Hivatal lemondott főigazgatójával képzelte el a kancelláriaminiszter a Cég megújulását, amit várhatóan nem ellenzéki, hanem szocialista oldalról próbálnak majd megfújni. Ha a reformok nem erősítik a belső elhárítást, az egyre kevesebb feladatot kapó és ezért egyesek szerint „lazuló” NBH könnyen a rendőrség sorsára juthat – vélik a szolgálatokat ismerő forrásaink.

„Összevonásokra és átszervezésre van szükség a szervezet racionálisabb, ésszerűbb és hatékonyabb működése érdekében, és csökkenteni kell a vezetők számát is” – írta a Nemzetbiztonsági Hivatal lemondott főigazgatója „búcsúközleményében”. Galambos Lajos nincs egyedül véleményével; mi több, a két nagy politikai párt is egyetért abban: a jelenlegi struktúrában nem működnek kellő hatékonysággal a hazai titkosszolgálatok.

Miközben Szilvásy György titkosszolgálatokat felügyelő miniszter az NBH tavalyi évét ismertető, tavasszal megjelent évkönyvben még azt írta, hogy a hivatal vezető állománya „alkalmas a megújulásra és a mind magasabb követelményeket támogató munka felelős irányítására”, az élet felülírta ezt. A Magyar Nemzet újságíróinak vegzálása miatt távozott az akcióért felelős műveleti igazgató, Boi Imre, majd nem sokkal később Galambos is otthagyta a céget - helyére ideiglenesen Laborc Sándor ezredes, a főigazgató műveleti helyettese került. Mindezt csak tetézi, hogy az adócsalási ügybe keveredett Egymásért Egy-Másért Alapítvány működtetésében a Cég korábbi és mai tisztjei is érintettek.

Erősebb belső elhárítás kellene?

Az NBH kapcsán ellenzéki politikusok többször hangoztatták, hogy a kormány politikai célokra használja; ezzel szemben a hvg.hu - titkosszolgálatokat jól ismerő - forrásainak egybehangzó véleménye szerint a legnagyobb probléma a Céggel éppen az, hogy nincs elég feladatuk. Ezzel a teljes magyar védelmi rendszer és ezen belül a szolgálatok megreformálását régóta sürgető Várhalmi Miklós, az MSZP biztonságpolitikai tagozata nemzetbiztonsági munkacsoportjának korábbi elnöke is egyetért, mi több, a hvg.hu-nak úgy fogalmazott: szerinte az ország védelmi képessége szempontjából Kövér László bizonyult eddig a leghatékonyabb és leghozzáértőbb titkosszolgálati miniszternek a rendszerváltás óta. „Miniszterként megfelelő tekintéllyel és érdeklődéssel megszerzett szakmapolitikálással képviselte a szolgálatokat, különös tekintettel a személyi, dologi elemekre, és a fejlesztési költségekre. Több feladatot adott a szolgálatoknak, a kormány pedig használta a Cég által gyűjtött és kiértékelte információkat” – mondta Várhalmi, példaként említve a Dobokay Gábor tábornok (az NBH egykori főigazgatója - a szerk.) által vezetett értékelő és elemző központot, amihez hasonlóknak 2002 óta se híre, se hamva.

Ezzel szemben sem Medgyessy nem használta ki, sem Gyurcsány nem használja ki kellőképpen a szolgálatokban rejlő lehetőségeket – előbbi a titkosszolgálatok szerepét elismerő tárca nélküli miniszteri posztot is kivégezte. Várhalmi szerint ezért működnek lazábban, liberálisabban a szolgálatok, s ez az állapot a visszaéléseknek kedvezhet. „Ha nem engednek rájuk egy komolyabb belső elhárítást, akkor úgy járhatnak majd, mint a rendőrséggel” – mutatott rá a munkacsoport tagja, hozzátéve: bár a kormány és a politika rosszul kezeli a szolgálatokat, a vád, miszerint kézzelvezérléssel működnének, nem igaz. Igaz, azt elismerte, hogy minden eddig kormányciklusban voltak, vannak, lesznek alkalmi „kézi beavatkozások” is, a kérdés csak az arányuk. Szerinte a jelenlegi helyzet negatívumait csak az ellenzék fújja fel, a szolgálatok ugyanis egyelőre jók és nemzetközileg is elismertek.

Részben osztja Várhalmi álláspontját Demeter Ervin egykori fideszes titokminiszter is, aki szerint az NBH-nál most „be van dobva a gyepelő a lovak közé, a Miniszterelnöki Hivatalt is vezető Szilvásynak nincs ideje annyira foglalkozni velük”. A reformokat sürgető szakértők szerint azért lenne fontos a teljes magyar védelmi rendszer és a szolgálatok átszervezése, mert átfedések vannak a szervezetek tevékenységében, finanszírozásában és nem utolsósorban a feladatokban.

Szocialista forrásaink szerint egyébként a titkosszolgálatok működése keveseket izgat az MSZP elnökségében. Ráadásul a párt nemzetbiztonság iránt érdeklődő tagjai körében sem teljesen világos, hogy a párton belül vagy annak holdudvarában kinek van befolyása a kérdésben. „Senki nem tudja, hogy ifjabb Apró Antalnak, Apró Piroskának vagy Tóth Andrásnak, netán a Gyurcsány kezdeményezte kül- és biztonságpolitikai tanács elnökének, Valki Lászlónak van-e beleszólása, befolyása a kérdésben” – fogalmazott szocialista forrásunk, hozzátéve: csak annyi biztos, hogy az MSZP biztonságpolitikai tagozatának nemzetbiztonsági munkacsoportja „súlytalan, színpadias ebben a kérdésben”.

Régi káderek a reformok mellett

Pedig éppen ebből az irányból érkezett az első jelzés arra, hogy változtatni kellene a szolgálatok jelenlegi struktúráján, noha úgy tudjuk, a munkacsoporton belül is komoly szakmai viták, érdekellentétek voltak a hogyanról. Igaz, a kormányfő, illetve Szilvássy György nem is ebből a körből várt javaslatokat, ehelyett inkább olyan régi, számukra megbízható titkosszolgálati, köztük egykoron a kádári III-as főcsoportfőnökségnél dolgozó „rég elvtársakhoz” fordult, akik közül – állítólagos alkalmatlanságuk miatt – néhányat még a Fidesz-éra alatt bocsátottak el a Cégtől. Így vezethette a kancelláriaminiszter által felkért munkacsoportot Vidus Tibor, aki a Horn-kormány idején lett határőrrel az NBH főigazgatója, de tagja volt a csoportnak Somogyi Tamás, a Horn-kormány titokminiszterének kabinetfőnöke is, illetve Móroc László, aki Tóth András nemzetbiztonsági szolgálatokat felügyelő egykori szocialista államtitkár kabinetfőnökeként dolgozott. A tanácsadók között pedig olyan régi káderek is helyet kaptak, mint Pallagi Ferenc, az állambiztonság III. főcsoportfőnöksége volt vezetőjének egykori titkára, valamint Paicsics József ügyvéd, a III-as főcsoportfőnökség volt ezredese.

Egy nyilvánosságra került feljegyzésben Vidusék azt javasolták, hogy funkcióik alapján vonják össze a titkosszolgálatokat és a kormányfő bizalmasának számító Szilvássy vezette kancellária felügyelje az összes nemzetbiztonsági szervezetet. A katonáknak csak néhány kis létszámú felderítő- és belbiztonsági alakulatot hagynának meg. Ez a gyakorlatban annyit jelentene, hogy a polgári hírszerzéssel foglalkozó Információs Hivatalhoz tartozna a jövőben a Katonai Felderítő Hivatal tevékenységének nagy része is, főként azok a feladatok, amelyek a biztonság- és katonapolitikai információk megszerzésére irányulnak.

A Katonai Felderítő Hivatal ellenben gyakorlatilag megszűnne, míg a Katonai Biztonsági Hivatalt úgy olvasztanák be a polgári elhárítást végző Nemzetbiztonsági Hivatalba, hogy az utóbbi szervezet irányítási rendszerén nem változtatnának. A katonai elhárításból egy katonai védelmi szolgálat elnevezésű alakulat maradna meg, amit a honvédelmi miniszter vagy az egyik szakállamtitkár irányítana, hogy így biztosítsák a honvédségen belüli bűnmegelőzést. Vidusék a rendvédelmi szerveken belül működő és titkos nyomozásokat végző Rendvédelmi Szervezetek Védelmi Szolgálatát is „leépítenék”, mondván, akadályozza és veszélyezteti az NBH műveleteit, így a jövőben csak úgynevezett életvitel-ellenőrzési és vizsgálati tevékenységet láthatna el az igazságügyi és rendészeti miniszter irányítása alatt.

Ellenerő

A Vidusék által javasolt változtatások jövő év január elsejére tervezett végrehajtásához kétharmados parlamenti többség szükséges. Most úgy tűnik, ezt bizonyos feltételekkel elfogadhatja az ellenzék is. „Fő vonalaiban egyetértünk az összevonásokkal. Ma a diplomáciai eszközök felértékelődtek, s ebből az következik, hogy a nemzetbiztonsági elmegy polgári irányba, polgári feladatok felé” – mondta a hvg.hu-nak Demeter Ervin, aki szerint a honvédségnek szüksége van ugyan felderítő szolgálatra, de annak lényegesen kisebb létszámúnak kellene lennie.

Nem véletlen, hogy ha valaki meg is fúrja a tervezett összevonást, az nem az ellenzék, hanem az MSZP soraiból kerülhet ki. Közéjük tarozhat a pártelnökségben ülő Szekeres Imre honvédelmi miniszter, aki – ahogy egy szocialista forrásunk fogalmazott – „foggal-körömmel ragaszkodik a Katonai Biztonsági Hivatalhoz és a Katonai Felderítő Hivatalhoz”. Egyesek szerint már csak azért is fékezheti a folyamatot, mert az elnökségen belül a téma iránt érdeklődők közül van, aki „inkább nem szól bele az ügybe”, megint más pedig, noha a „józan ész” képviseli, valójában nyuszi ahhoz, hogy ki is álljon véleménye mellett”. A többséget azonban egész egyszerűen hidegen hagyja a téma.

Dezső András